

M

grauson

REESTI METS

Nr.1 Jaanuar 1921a.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka.
Üksik nummer 25 marka.

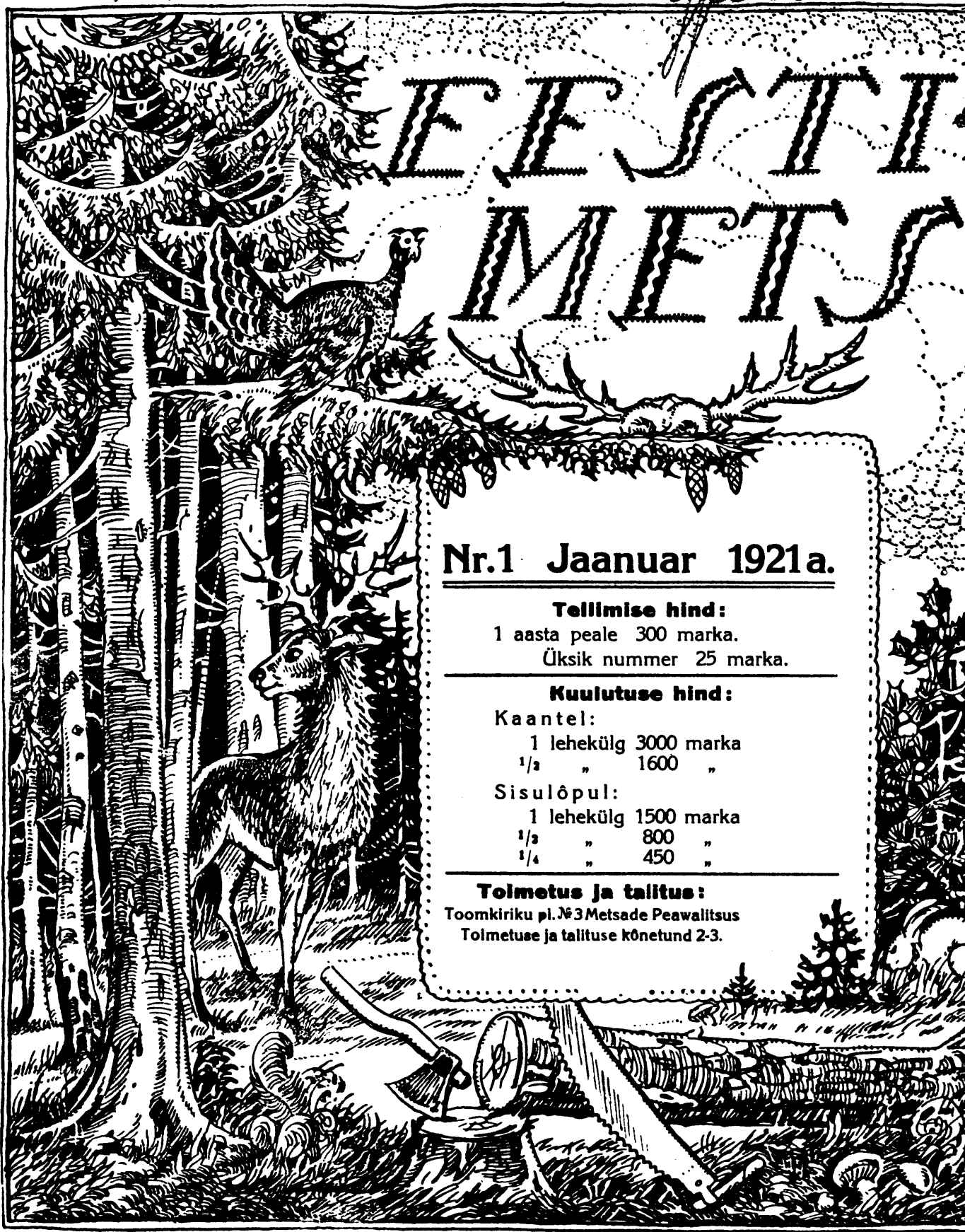
Kuulutuse hind:

Kaantel:
 1 lehekülg 3000 marka
 1/2 " 1600 "

Sisulõpul:
 1 lehekülg 1500 marka
 1/2 " 800 "
 1/4 " 450 "

Toimetuse ja talituse:

Toomkiriku pl. №3 Metsade Peavalitsus
Toimetuse ja talituse kõnetund 2-3.

IMPORT & EKSPORT:

kõiksugused toores- ja val-
misained, tööstuse ja tar-
beasjand. masinad, põllu-
tööriistad jne.

AKTSIA SELTS

Transatlantik

(The Transatlanting Exchange)

Peakontor Pikk tän. 6

TALLINNAS.

LAEWANDUS

Kaupade sisse- ja väljalaa-
dimine.

Weoruumi-ladungite
muretsemine.

TOLLI KLAREERIMINE

**KAUPADE TRANSPORT
AGENTUURID.**

Seltsil on Teadete Büroo
kaubandus-loostuslisel

Kaable & Telegr. adr.:
TRANSATLAN TALLINN
Tel. 10-25.

Kaable Koodid tarvitusei
ABC Wiies Väljaanne
Western Union.
Bentleys.
Watkins.
Liebers.

Spediteur
PATZNER & Co.

IMPORT & EXPORT:

of raw materials, manu-
factured goods, products,
industrial & agricultural
implements etc.

**THE
Transatlantic
Exchange**

CO. INC.

(Aktsiaselts Transatlantik)

Main-Office 63 Long str.

Reval, Esouma.

Cable & Telegr. adr.:
TRANSATLAN REVAL
Tel. 13-25.

Connecting all Depart-
ments.

Codes used
ABC. 5th Edition
Western Union
Bentleys
Watkins
Liebers
Shipping & Forwarding

Agent:
PATZNER & Co.
Pls. mark reply for atten-
tion.

**SHIPPING- CHARTERING-
LIGHTERAGE**

**TRANSPORTATION - STO-
RAGE EXCHANGE-**

AGENCY, CONCESSIONS

for exploitation of forests,
mines, railroads, harbors
etc.

The Company operates an
Information Bureau on
Commerce, Business,
Industries.

Metsa oksjon.

Enampakkumise teel saab paljaksraiumiseks müüdnud:
**22. weebruaril s. a. Wiljandi wallamajas, Koorküla
metskonnast 12,39 tiinu 16 tükis, hinnatud 705.588 m.**

Ligemaid teateid müügile tulewate tükide kohta ännab kohalik
metsaülem. Ostu tingimisi wõib ka näha saada Metsade Peawa-
litsuses, Tallinnas, Toomkiriku pl., 3.

Metsade Peawalitsus.

RAAMATUKOGU

B Ü R O O

L Ö H K E J Õ U D

wõtab järgmisi töid oma peale:

kändude wäljawõtmine raiesmikkudest, kiwide lõhkumine
põldudel, suurte rauatükkide purustamine walamise wabri-
kutele, paekiwi ja põlewikiwi ülespurustamine, lõhkumise tööd
kaewutegemise juures, maa torutamise ja soode kuiwatamise,
tööd, jõgede reguleerimine, raudteede ja teede tasandamisi.

Nende tööde jaoks saadetakse soowi peale asjatundjad lõhkemeistrid wälja.
MURETSEB ülewal nimetud tööde jaoks tellimise peale kõiksuguseid
lõhkeaineid, kapslid, süütenööri, püssirohtu j. n. e.

Bürooga on ühenduses esituste läbi suuremad lõhkeainete wabrikud.

SOOWIJATELE SAADEKSE HINNAKIRJAD.

Lähemaid teateid suusõnaliselt antakse büroos —

Tallinnas Jaani uul. Nr. 6, äripäewadel kella 11-12

Metsa oksjon.

Rakwere Käsitööliste seltsi saalis
22. weebruaril kell 12 päewal
tulewad oksjonil müügile kui-
wad walmismaterjaalid:

- 1) Tuddolinna mets, Roostoja wahtk. 197 $\frac{1}{2}$ jooks. s. ars. kase- ja segapuid ja 72 palki 129.086 mk.
- 2) Oonurme mets, Ruutu wahtk. 2 $\frac{1}{2}$ jooks. s. ars. kase- ja segapuid 1.033 mk.

Wiru maakonna metsaülem.

TEADAANNE.

Metsade Peawalitsus

W A J A B:

- 250 raiumise (kerget) kirwest,
- 250 rootsi puulõikamise saagi, 3 $\frac{1}{2}$ " pikad, „Lidsheping“ wabrikust,
- 200 tosinat saewiilisi, 5" pikad (Rootsi ehk Saksa),
- 36 kaatersaagi, 45" pikad (Rootsi ehk Saksa),
- 36 " 48" " " " " "
- 30 tosinat kaatersae wiilisi (Rootsi, Inglise ehk Ameerika).

margalikul pakkumised ühes hindadega cif Tallinn Eesti markades äraanda Metsade Peawalitsusele, Toomkiriku pl., 3, kuni, 28. weebruarini s. a. Pakkumised peawad 20 margalise tempelmargiga warustud olema.

Metsade Peawalitsus.

EESTI METS.

Nr. 1.

Jaanuar.

1. aastakäik.

Toimetuse ja talituse: Toomkiriku pl. № 3, Metsade Peawalitsuses.

Sisu: Poolametlikud teated. Väljawõtted seadustest, määrustest ja Walitsuse otsustest. — Metsade Peawalitsuse ringkirjad. — Metsade Peawalitsuse ülemapäewa käsud. **Metsasaajandus.** Metsa elu. — Endiste raestikude ja legendikude metsastamine. — Meie metsa häruldus. — **Metsa tööstus.** Puuturu seisukord väljamaal. — Uus puumasse wormel. **Jahi asjandus.** Jahi aasta Inglismaal. — Jahi kalender. **Mitmesugused teated ja kroonika.** Metsade wälitsemise arenemine. — Toimetuse poolt. — Kirjakast.

Poolametlikud teated.

Wäljawõtted seadustest, määrustest ja Walitsuse otsustest.

I. Wäljawõte Maaseadusest.

§ 5. Kõik wõrandatava maa peale tehtud: a) rendilepingud, b) metsa ja maapõue waranduste kasutamise lepingud kaotawad maksu.

Märkus: Põllutööministeeriumil on õigus neid lepinguid uuendada.

II. Wäljawõte määrustest maa-reformi teostamiseks.

§ 38. Riigi poolt ülewõetud metsad ja nendega ühenduses olewad maad, antakse Metsade Peawalitsuse alla walitsemiseks ja kasutamiseks riigi metsade kohta makswate seaduste järele.

§ 94. Wälja renditawate riigimaade peal kasuw mets läheb müügile Põllutööministeeriumi orraldusel.

§ 95. Seni kui mets müümata, wastutab rentnik selle, kui tema hoole alla usaldatud wõera waranduse eest. Rentnikul ei ole õigust ilma kohelise metsaülemale loata puid raiuda, ega teisi raiuda lubada. Omawoliliste raiumiste üle wõeraste isikute poolt peab tema kohe kohalisele metsaülemale teatama. Wastasel korral wastutab tema kui omawoliline metsa raiuja. Hagu kuni 3 tolli jämeduseni wõib rentnik ilma tasuta raiuda ja selle all olewat maad üles harida.

§ 96. § 94 tähendatud metsast antakse müümise puhul kõige pealt asunikudele hoonete asutamiseks materjaali ja tarbe puud Põllutööministeeriumi poolt kindlaks määratud normide suuruses hinnaga.

§ 97. Kui asunikud on § 96. nimetatud wiisil puumaterjaaliga warustatud ja maatüki

peal weel ehitus metsa ja väärtuslikka tarbe puud leidub müüakse need enampakkumise teel ära, kusjuures omanikul, kelle maa peal mets asub ostu eesõigus on.

§ 98. Kasu mets ja vähema väärtusega tulepuu mets müüakse rentnikule Põllutööministeeriumi poolt määratud tingimistel.

§ 99. Rentniku poolt omandatud ehk kasvatatud mets loetakse rentniku omanduseks.

III. Väljawiite määrusest metsade ostu-müügi lepingute kohta.

§ 1. Kõik lepingud metsade müügi üle maaseaduse põhjal wõrandatud maadelt, tulewad maaseaduse § 5 põhjal ühe kuu jooksul käesolewa määruse wälja kuulutamise arwates Põllutööministeeriumile ette panna isiklikuks läbiwaatamiseks.

Märkus: Metsade raiumine kuni lepingute uuendamiseni wõib edasi kesta 1919 a. kasutamise normis (1919/1920 a. talwe lank).

§ 2. Lepingute järele makstud summade kohta on metsa ostjad kohustatud Põllutööministeeriumile ette näitama kwiitungid ehk nende notarialselt kinnitatud ära kirjad. Maksmata jäänud summad peawad riigikassasse makstama.

§ 3. Uuendatud wõiwad saada Põllutööministeeriumi poolt kirjalikud lepingud, mille järele metsa kasutamise norm mitte üle 1919 a. normi ei ulata (1919/1920 a. talwe-lank). Lepingud, mille järele metsa kasutamise norm üle 1919 a. normi ulatab, wõib uuendada ainult 1919 a. kasutamise osas.

Märkus: 1) Põllutööministeeriumil on õigus uuendada ka raiumata jäänud endiste aastate kasutuse normi müüki, kui metsa kasutamine sünnib Metsahoiu Komitee poolt kinnitatud plaani järele.

Märkus: 2) Metsa kasutamisel, kui ka kasutamise normi wäljaarwamisel peetakse silmas metsa hoiu seaduse nõudmisi.

§ 4. Uuendawate lepingute kinnitamiseks peawad ostjate poolt tõendawad dokumendid ette pandama, et kõik lepingu tingimised täidetud on.

§ 5. Kõigi käesolewate määruste põhjal kinnitatud lepingute täide saatmine peab sündima kuni 1. maini 1921 a.

Walitsuse otsused.

Wabariigi Walitsus otsustas 7 juulil 1920 a. Metsade Peawalitsust wolitada selle kohasest

metsadest wabrikutele toores aineteks metsa kuni kolme aasta kasutuse normini ilma oksonita müüma, keskmiste hindadega, mis wilmastel awalikkudel metsa eest kubikmassa järele on arwatud.

Wabariigi Walitsus otsustas 7 juulil 1920 a.: „Endistele omanikudele, kes 1919 a. kasutamise normi omas metsas ei ole ära tarwitanud, see wabaks anda, kui metsa ametnike palged kuni 1. maini 1920 a. ära on maksetud.

Otsekoheste maksude Peawalitsuselt.

1) Omawalitsuse asutuste kirjawahetus riigi asutustega on tempelmaksust waba ja

2) Omawalitsuse kulul peetawate kaubandustööstusliste ettevõtete kirjawahetus riigi asutustega käib tempelmaksu alla üleüldisel alusel.

Metsade Peawalitsuse ringkirjad.

3 jaanuaril 1921 a. Nr. 31814.

Esiolgu käesolewal aastal jahipiletisi terve aasta peale wäljaantud ei saa, sest et Peawalitsusel on K. L. Jahisalkade poolt soowi awalduki saadud mõningaid metsatükke pikema aja peale rendile saada.

Sellepärast tuleb Jahisalka liigetele (kui ka teistele kellele Teie arwanõu järele jahi luba wäljaanda soowitaw) ühekordsed (ühapäewalised) jahi lubad wäljaanda kõrwalkasutuste pileтите näol, arwates iga niisuguse pileti hinnaks 75 marka.

7 jaanuaril 1921 a. Nr. 4093.

Kõikide metsade riigistamisega said endised metsametnikud automaatselt riigiametnikudeks tunnistatud. Enne pidi igal mõisal ikkagi oma metsawaht olema, kuigi temal wähe metsa oli. Nüüd, kus kõikide mõisate metsad ühe walitsuse alla koondatud, on loomulik, et paljud ametnikud, iseäranis walweametnikud üle arused on, sest kui wäikse wahtkonna juures teise mõisa metsad naabruses on, siis wõib paljudel juhtumistel ühine walweametnik mõlema mõisa metsade järele waadata.

Silmaspidades nimetatud asjaolu ja arwesse wõttes, et meil praegu arwu järele rohkem met-

sawahte on, kui neid üleüldse metsa-pinna järele olema peaks teeb Metsade Peawalitsus metsaülematele ülesandeks, mitte hiljem, kui 20. jaanuaril s. a. metsawahtide ja metsnikkude arvu võimalik vähendada on, ilma et riigi huvid selle all kannataks. Maakonna Metsaülematele tuleb ettepanud kawad läbi kaaluda ja üleaarused Metsawahid metsnikud ja ametnikud ametist wabastada sellekohast päewakäsku awaldates, kus ühtlasi äratähendada missuguse naabri wahtkonna külge wahtkond liidetud.

Ülewaltähendatud põhjustel lahtilastud ametnikkude arvu kohta tuleb Peawalitsusele kõige hiljemalt 1. weebruariks teateb saata.

8 jaanuaril 1921 Nr. 439/6.

Tähele pannes, et hillise talwe tee tõttu metsast puude wäljawedu ainult lühikest aega wõib kesta, tuleb seda aega iseäranis riigi asutustel, kõigi abinõudega ja energilisemalt ära kasutada. Mõned riigi asutused, näituseks Kütteainete Keskkomitee, kannatawad sagedasti krediidid puuduse all ja ei suuda tingimiste p. 4 järele enne wäljaweo algust ostu summat lõpulikult ära tasuda. Kui arwesse wõtta, et riigi asutused ainult riigi kassa kauðu opereerivad, siis ei too see riigile mingisugust kahju, et mõned asutused teisele wõlgu jääwad, ainult wõlad on tarwis korralikult arwele wõtta. Juhtumistel, kus kütteainete keskkomitee wolinikudele tingimata tarwis on wäljaweo luba anda ja neil krediit puudub raha äramaksmiseks, tuleb wäljawedu siiski lubada, wolinikudelt wäljaantawa materjali arvu ehk terve langi tükkide maapinna suuruse ja hinna kohta, mis lepingu järele enne wäljawedu makstud pidi saama allkirja wõttes. Arakirjad allkirjadest ja arwe tuleb kütteainete keskkomiteele Tallinnasse saata (ringkiri 14. aug. 1920 a. Nr. 172591), arakiri arwest tuleb Peawalitsusele saata ühes teatega, millal weo luba on antud, et võimalik oleks Peawalitsuse arwepidamises sellekohaseid wõla arweid sisseseada.

See korraldus wõib kesta kunni lumetee lõpuni, millal mitte võimalik ei ole kütteainete Keskkomiteele, kui riiklisele ettevõttele, metsamaterjalide wäljawedu takistada.

14. jaanuaril 1921 a. Nr. 155/2.

Käesolew talwe tee töötab lühike olewat ja ülesraiatud metsamaterjalid wõiwad mõnes kohas, kus ka suwel wedu wõimata, suweks metsa jääda ja ehituse puud osa omast wäärtusest kaotada. Mõnes metskonnas on juba wäljawedu korraldatud. Näituseks on Pärnu ja Wil-

jandi maakonnas juba ka palkisi wäljamaale saatmiseks hakatud jõgede äärde wälja wedama, missugune korraldus ka maksma jääb. Ka mujal igal pool tuleb otsekohe palkide wäljawedu korraldada wedajatega kokku leppides, võimalikult odawama hinnaga. Kaubandus ja Tööstuse ministeeriumi poolt wäljakuulutatud weo hinnad ei ole metsawalitsusel seal mõõduandwad, kus eksport materjalid kipuwad metsa jääma ja rikki minema. Peenemad palgid, kus kohaliku nõudmist on, tulewad kawatseda wõistluspakkumise teel metsas ära müüa, milleks nad peawad ära nummerdatud saama; soowitaw oleks mõnes kohas, kus see võimalik, jämeduste järele, neid weiksetes grupedes tabelitesse langi peale ehk tee äärde enne wõistluspakkumist koondada.

Materjalid, mida kohalikud elanikud, asutused, wallad ja ettevõtted, mitte edasimüümiseks, tarwitawad, — ei tule mitte metsawalitsuse korraldusel, waid ostjate hooleks jätta. Propside, paberi puude ja Lutheri wabriku pakkude wäljawedu, tuleb metsawalitsusel korraldada.

Raudteewalitsusele müümiseks tulewad kawatseda spaalid igalt poolt ja kõik küttepuud, mis 6 wersta kaugusel raudtee liinist ehk waksalist. Küttepuud, mis raudtee-liinist ehk jaamast 6 kuni 15 wersta kaugusel asuwad, wõiks raudteewalitsusele müümiseks kawatseda ainult sell tingimisel, kui arwata on, et raudteewalitsus ostmiseks soowi awaldab, kui kohalikust tarwidusest üle jääb ja kui puude parwemise jõgesid ehk teise sündasaid teesid wäljaweoks ligidal ei ole.

Iseäralised märkused tulewad kawatsustes selle kohta teha, kust soowitaw ja tingimata tarwilik on ka puid mõne suurema ja riikliselt tähtsale ettevõttele ilma oksjonita anda.

Oma kawatsused, juurde lisatud wormi järele, saatke tingimata hiljemalt seitsme päewa jooksul Peawalitsusele.

15 jaanuaril 1921 a. Nr. 1689/7.

Antakse teada juhtnõõriks ja täitmiseks Riigi Kassa Peawalitsuse teadaanne 22. detsemb. 1920 a. Nr. 10999 all:

Metsade Peawalitsusele.

Riigi Kassa Peawalitsus teatab sellega, et puutööstuse ettevõttele on lubatud oksjoni teel ostetud metsade eest maksta panga tschekkidega.

Alguskirjale allakirjutanud: Riigi-kassa juhataja: Sekretäär (allkiri).

21 jaanuaril 1921 a. Nr. 22759.

Sõjamineisterium kirjaga 11 jaanuarist s. a. Nr. 35 all põõras Põllutööministri poole ettepanekuga teha korraldust, et kõik waate ja signali tornid (triangulatsiooni signaalid), mis ehitatud endise Wene Walitsuse ja Saksa okkupatsiooni ajal, saaksivad puutumata alal hoitud. Isikute üle, kes kuidagi katseid teewad neid rikkuda, tuleks kohe Politsei wõimudele sellest teatada, ülewalt nimetatud tornid lähewad tulewikus tarwis geodesiliste ja topografiliste tööde jaoks.

Sellest Teile teatades, teeb Metsade Peawalitsus Teile Ministri korraldusel ülesandeks ülewaltähendatud tornide alalhoidmiseks tarwilikka abinõusid käsitada, tornide rikkujatest politseile teatades.

21 jaanuaril 1921 a. Nr. 26678.

Et lähemas tulewiku sunni puudewedu oodata on, teatab Metsade Peawalitsus, et Siseministeriumi polt minewal aastal 21 jaan. Nr. 501 all on kõigele maakonna walitsustele järgmine korraldus tehtud: „Siseministerium palub kõigile wallawalitsustele teatada, et metsawalitsuse ametnikud ja teised, kelle ameti talituste sõitude jaoks hobune peab olema, tulewad kütte ainete juurdeweo kohustest wabastada, kui neil aga rohkem, kui üks hobune on, peawad nad seda kohustust täitma niiwõrd kui palju hobuseid üle ühe on“, millest Peawalitsus teile teatab.

Metsade Peawalitsuse Ülema päewakäsud.

21 jaanuaril 1921 a. Nr. 2.

Metsade Peawalitsuse Tööstusosakonna wanimetsatööstuse instruktor Johannes Sawiauk wabastakse ametis tema enese soovil 1. jaanuarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsuse ajutine töõjõud Arweosakonnas 1 järgu arwe ametniku palga normiga Ferdinand Leibock wabastakse teenistusest 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Aleksander Laius määratakse 1 järgu abimetsaülemaks ja komandeeritakse Peawalitsuse juure asetäitjaks abimetsaülemaks 5. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Arthur Karli p. Landt määratakse Metsade Peawalitsuse Tööstusosakonna noore-

maks metsatööstuse instruktoriks 8. jaanuarist s. a. arwates.

Kaawere metskonna metsaülema III järgu kantslele ametnik Martha Tomback wabastatakse ametist teenistusest lahkumise puhul 20. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Theodor Kesler määratakse Kaawere metskonna metsaülema III järgu kantslele ametnikuks 20. jaanuarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsus lubab Kongota metskonna II järgu abimetsaülemale Karl Mattile ja metsnik Karl Martinson'ile metsaarwe raamatute didamist ja raha summade wastuwõtmist abimetsaülema Karl Mattile kunni 25.000 margani ja metsnik Karl Martinson'ile kunni 10.000 margani.

Metsade Peawalitsus lubab Tartu metskonna metsnikule Bruno Eller'ile, Georg Adelson'ile ja Jakob Jürgens'ile metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist kunni 10.000 margani.

Kod. Martin Jaani p. Kallit määratakse Tartu metskonna metsaülema III järgu kantslele ametnikuks 10. jaanuarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsuse Arweosakonna II järgu kantslele ametnikku Hans Laos'i lugeda terweks saamise puhul oma ametikohuste täitmisel olewaks 10. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Gustaw Müürisepp määratakse Metsade Peawalitsuse Arweosakonna III järgu kantslele ametnikuks 12. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Eduard Teimann määratakse Metsade Peawalitsuse Tööstusosakonna nooremaks metsatööstuse instruktoriks 14. jaanuarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsuse käsu täienduseks 30. juunist 1920 a. Nr. 56 § 12 lubab Metsade Peawalitsus Sutlema metskonna II järgu abimetsaülemale Peeter Raudseppale 1921 a. metskonna metsaülema wastutusel raha summasi wastuwõtta kunni 75.000 margani ja sama metskonna II järgu abimetsaülemale August Agurajule raha ja metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist metskonna metsaülema wastutusel kunni 75.000 margani.

Wõru metskonna metsaülema III järgu kantslele ametnikku Pauline Stambergi lugeda terweks saamise puhul oma ametikohuste täitmisel olewaks 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Jaan Gentalen määratakse Jäärja metstkonna metsaülema IV järgu kantselei ametnikuks 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Ferdinand Leinbock määratakse Metsade Peawalitsuse Metskorralduse osakonna asjaajajaks 11. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Ernst Johanson määratakse Piirsalu metstkonna II järgu abimetsaülemaks 17. jaanuarist s. a. arwates.

Piirsalu metstkonna II järgu abimetsaülem Henrich Hermann wabastatakse ametist korratu asjaajamise pärast 20. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Aleksander Telem määratakse Haapsalu metstkonna I järgu abimetsaülemaks 15. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Johann Hansu p. Pipar määratakse Wigala metstkonna metsaülema IV järgu kantselei ametnikuks 16. jaanuarist s. a. arwates.

Wigala metstkonna metsaülema IV järgu kantselei ametnik August Ruuben wiiakse üle teenistusse Haapsalu metstkonda sellesama ameti peale, kõrgendades teda III järgu kantselei ametnikuks 15. jaanuarist s. a. arwates.

Jõgewa metstkonna II järgu metsnik Peeter Unt määratakse sarna metstkonna III järgu abimetsaülema kohuste täitjaks 21. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Salme Karli t. Grünthal määratakse Tertu maakonna metsaülema IV järgu kantselei ametnikuks 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Anton Lepimann määratakse Wiims metstkonna II järgu abimetsaülemaks 17. jaanuarist s. a. arwates.

Wana-Antsla metstkonna metsaülema IV järgu kantselei ametnik Peter Koemets wabastatakse ametist Riigikogusse walimise puhul 1. jaanuarist s. a.

Kod. Eduard Ado p. Hist määratakse Wana-Antsla metstkonna metsaülema III järgu kantselei ametnikuks 1. jaanuarist s. a. arwates.

Kod. Gustaw Kalberg on ajutiselt wõetud Metsade Peawalitsuse teenistusse Arweosakonda II järgu arweametnikuna 17. jaanuarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsuse Arweosakonna III järgu kantselei ametnik Gustaw Müürisepp wiiakse üle teenistusse tema enese soowil Awinurme metstkonna metsaülema III järgu kantselei ametnikuks 24. jaanuarist s. a. arwates.

Kloostri metstkonna metsaülema IV järgu kantselei ametnik Johan Jürgenson wabastatakse ametist tema enese soowil 1. weebruarist s. a. arwates.

Metsade Peawalitsus lubab Roela metstkonna abimetsaülematele Nikolai Mühlen'ile ja Halwar Clausen'ile ja metsnikudele Erich Dehn'ile, Jaak Siimon'ile ja Ernst Sarw'ile metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist abimetsaülemale Mühlen ja Glausen'ile kunni 25.000 margani ja metsnikudele Denn'i Siimon'i ja Sarw'ile kunni 10.000 margani.

Metsade Peawalitsus lubab Rakke metstkonna abimetsaülematele Karl Kappile ja Rudolf Treimannile ja sama metstkonna metsnikudele Karl Jakobson'ile ja Siim Kermele metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist abimetsaülematele Kappile ja Treimann'ile kunni 25.000 margani ja metsnikudele Jakobson'ile ja Kermele kunni 10.000 margani.

Metsade Peawalitsus lubab Isaku metstkonna II järgu abimetsaülemale Johannes Kuldkerknupile metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist kunni 25.000 margani.

Metsade Peawalitsus lubab Kolga metstkonna III järgu abimetsaülemale Hans Niklasen'ile metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist kunni 25.000 margani.

Metsade Peawalitsus lubab Porkuni metstkonna metsnikudele Martin Mitt'ile, Peeter Kõl'ile ja Magnus Messak'ile metsaarwe raamatute pidamist ja raha summade wastuwõtmist kunni 10.000 margani.

„Eesti Mets“ on ainukene metsaasjandusline kuukiri. Ühelgi metsa äril, metsatööstuse ettevõttel, metsa- ja jahi mehel ei tohiks „Eesti Mets“ puududa. Toetage „Eesti Metsa“ tellimistega ja kuulutustega.

Metsaasjandus.

Metsa elu.

Metsnik Mats.

Mets, see suurepäraline looduse ilu. Kes ei tunneks rõemu metsast kewade tunnil, kui kõik temas elab ja vastu kõlab? Ons paremat kergitust rändajal peale päikese kõrwetuste, kui pääseda metsa salusse. Lõbudest kõige lõbusam. toredustest kõige tõredam silmapilk: liugleda tasasel metsajõekeese wetel keset põlist metsa pardi parwesi peletes, kajaka kisa kuulates.

Kuid wist ükski neist metsa armastajaist, üksigi neist kewadel wabas looduses „rohelises käijaist“ pole järele mõtlenudgi — mis on õige mets.

Mis on mets, mida nimetakse metsaks? Wastus: „Suurem arw puid, mis koos kaswawad“. — „Metsikult kaswawate puude kogu“, kostab weel teine wastus. Aga wist kumbgi neist kostjaist pole õiget tabanud. Park, kus kaswamas küll ja küll puid, jääb ikkagi pargiks, keegi ei nimeta teda metsaks. Teiselt poolt on jälle rohkel arwul metsasi, mis seemendud ehk istunud inimestest, metsa kultuurid, aga ometi nimetame neid metsaks.

Mets kui seltskondlik olewus.

Inimene asutab pargi, seesama inimene külib metsa. Mis wahe on siis metsa ja pargi wahel. Wahe on jägmine: Parki istutes tahab kärner, et kõik puud ühtewiisi elama jääks; arwatakse weel mida oksikum puu, seda ilusam pilt. Selle tõttu määratakse kaugus ühest puust teiseni küllalt suur, et puud üksteist kaswades ei takistaks. Metsakaswatajail on aga koguni teised eesmärgid: küllida rohkem, istutada tihedamalt, et puud sirgemad, palgid paremad. „Küll kaswades puud ise aru teewad, kellel elada, kellel surra, kaswagu ja wõideltu“, nii lausub metsamees. Wõitlus elu eest ongi see faktor, mis metsa puiestikust lahutab. Waatame ligemalt, milles ilmutab end see wõitlus elu eest ja siis katsume ka metsast seletust ja selgitust tuua, — mis ta õige on.

Wõtame männa. Mänd talu õues, kodu ja mänd männikus, metsas. Õue mänd kaswab üksikult ja mitmekesi, mis eemalt hiigla seeni meele tuletab. Kroon hakkab madalalt, esimesed oksad sülla ehk poolteise kõrguselt, oksad on tugewad, jämedad, kaugele ulatawad puutüwist. Tüwi jäme, tõmpsakas, kuid puu kõrgus pole kuigi suur; kõige wiimse latwa tipuni sülda wiis kuni kuus. Wanadus on t'al tihti

200 a. Ja miks ta ei peakski kaswama, ruumi t'al on ja walgust ei tule ka keegi riisuma, ka lähedal ei ole juurtel wõistlejat. Aga miks ei kaswa ta kõrgele, juuri on küll, oksti ka ja toidu puudust pole. Wahest ehk ei ole „metsa kaswataja maa“, nagu külamees lausub.

Koguni teise pildi pakub iga üksik puu metsas, mis juba noorest põlwest peale teistega seltsis kaswab. Kui sirge ja sile ta on, oksad ainult latwas. Mida tihedam mets, seda vähem, seda kõrgemal oksad. Kui hiigla tulbad, kui tsilindrid. See on seltskondliselt kaswaw puu. Iga seltsimees kisub seltsimehe ruumi ja walgust. Waba on walgus ja ruum aga ainult taewa pool, sealt siis tuleb, et puu rohkem ülespoole kaswab, kus walgus ja õhk. Äärmised oksad, mis madalamal, kuhu walgus ei pease, surewad — tuul ja lumi murrab nad ja puu ongi sile. Kaswades ei taha üksigi puu oma seltsilisest maha jääda ja ei tohigi, sest kes juba kord maha jääb, madalamale teiste krooni okste warju, — see ongi ühes sellega surma laps. Wõitlus elu eest, see ongi see hiigla jõud, mis kändriku, tompsaka üksikult kaswaja puu teeb pikaks, sirgeks ja siledaks, — tõmbab just kui sepp, kes raua tomбу traadiks wenitab. Et wõitlust elu ja surma peale puude wahel lähemalt waadata, seks sammume sügawasse laane põue ja sliin waatame ringi, kui keset wõitluse wälja. On surnuid, on surejaid, on haigeid, on haawatuid, küll raskeste, küll kergermalt, ei puudu ka wõitjad ja walitsejad. Need on paigale jäänud ja tõstawad uhkelt oma kroonilisi päid üle wõidetute. Pikkad, peenikesed kui hiigla nõelad, täieste ilma roheline wärwita — need on surnud.

Surejad on ladwa tipust weel rohelist, niisama peenikesed, kui esimesedgi. Weel on neil katse upitada omi päid metsa piinnale, kus külluses walgus, õhk ja ruum. Oksi pole aega, pole mõtetgi kaswatada, kui aga ladwagi üles saaks, kui elu sisse jääks, — poeb ja pistab — kui nõel. Kuid äsjatal Aastat kaks ehk kolm, siis on ta ka oma wiimase roheline oksakese kaotanud.

Siis tulewad rõhutud ja wõidetud, suuremast walgusest ilma jäetud, aasta kümnede pärast surejad, praegu surmale minejate kandidid. Selle puu klassil on ladwa tipp sülda poolteist madalamal, kui walitsejatel, oksakroon wäiksem, tihti ainult ühel küljel, — teise krooni pooltel on oksad ärakuiwanud, — warju tõttu. Kaks wiimast klassi puid, suured walitsejad — päris herrad ja neist alamal seisjad, liht walitsejad. Mõlemist klassist puude kroonid ulatawad üle teiste, tüwed jämedamad.

Igat metsa, mis inimesest puutumata, võib puude kasvu järele 5 puude klassi jagada: I. pärisherrad, II. walitsejad, III. wõidetud, IV. rõhutud, V. surejad ja surnud.

Esimesed kaks klassi kaswatawad käbi seemet, harwa ka kolmas, neljandal ja wiierendal klassil ei jatku enam jõudu ja wõimu omale järeltulijaid saada. Metsakaswataja näeks heameelega, et kõik puud ühesugused tugewad oleks, aga wõta näpust. Istutamiseks wali niipalju kui wähegi saad kõik üsna ühesugused ja ühesuurused puu taimed, aga pärast kaswu jooksul üks kaswab ikka üle teiste. Igalpool walitsew äge wõitlus elu eest sünnitab surnuid ja surejaid, rõhutuid ja rõhujaid. Peale selle kannab see loomulik wõitluse wägi selle eest hoolt, et kidurad ei jätkaks endast kidurat järeltulijat põlwe. Kõik kidurad puud on seemendamise õigusest ilma jäetud. Ühe Wenemaa metsa katsejaama järele oleks seemendamise wõime igas klassis järgmiste:

I. klassis puud, mis seemet kannab 100%, II. klassis — 88%, III. klassis — 37%, IV. klassis — 1/2% ja V. klassis — 0%.

Kerja-maadel kaswawatel ja pulestikudes — parkides istutud puudel niisugusi silmatorkawad klassiwaheid ei ole. Ruumi kaswada on kõigil, wõitlus elu eest ei ole nõnda kibe.

Üksikult kerjamaadel kaswawad puud hakkawad juba 20 aastastel jõudsalt seemet kaswutama, metsa puud aga 30—40 aastast peale.

Üksikult kaswawad kerjamaa puud kaswatawad pea iga aasta seemneid, metsa puud aga perioodiliselt, aastat 3—5 wahet pidades ja et seemne kaswamine palju puu toidutagawara ära tarwitatab, on seemne aastadel puu aastane juurdekasw väiksem.

Wõitlus elu eest kestab lõpmata: puu sündimise eest surmani, halastamatalt, armuheitmatalt. Puu eluiga on pikk, ühe sellesama metsa tükis ja nende samade puude juures oleks meil wõimata seda wõitlust otsast kuni lõpuni waadelda, sest meie enda eluiga on palju lühem. Harilikult metsades on ühes kohas noor mets, teises wanem, kolmandas weel wanem j. n. e. Läbi metsa sammudes leiame meie puude seltskondas igas wanaduses. Astume kõige noorematesse. Aasta eest raiuti wana mets maha ja lähedal olewast, järele jäänud wana metsa seinast on seeme üle selle kännustiku lendanud ja praegu on paari tollist kuni poole jala kõrguseid kaswusi, nõnda et paari sammugi astuda ei saa, ilma neist mõnda ära tallamata. Näjaks loeme ära, kui palju neid ühe ruutsülla peal on. Leiame keskmise seemendamise juures 10—20, kui seemendamine hea, siis mitu korda rohkemgi. Läheme nüüd kümme aastat wanemasse raiestikku, raske on läbi peaseda tihnikust, kus puud juba sülla paari kõrgused. Oleks aga kõik puud, mis ühe ruutsülla peal kaswa-

wad, alles elus, meie ei peaseks enam sugugi tihnikusse, — ta oleks 10 korda weel tihedam. 50—60 aastase metsa tükis leiame 1 ruutsülla peal läbisegi kõigest üheainema puu; surnute arv on õige suureks läinud. 100—200 aastases metsas on ühe tiinu kohta läbisegi 500—600 puud, see on iga nelja ruutsülla kohta üks puu. Need wiis ehk kuus sada on lõpulikud wõitjad, teised kümned tuhanded on pikas wõitluses alla tallatud, wõitjatest warjatud, kui pimedas wangi kongis ära kängunud. Waatame lähemalt arwusi, mis teadus selle suremise kohta annab. Metsa kaswu tabelite järele oleks keskmiselt ühe tiinu peal: 10 aastases inäni metsas 10,000 puud, 20 aastases — 6500 puud, 30 aastases — 5000 puud, 40 aastases — 3700 puud, 50 aastases — 2800 puud, 60 aastases — 1900 puud, 70 aastases — 1300 puud, 80 aastases — 900 puud, 90 aastases — 750 puud, 100 aastases — 650 puud.

Ülemal ette loodud arwud on rohkem meie maal kaswawate okaspuude kohta õiged, teiste puude seltside juures lähewad nemad õige lahku. Arwudest on siiski näha, et surewuse protsent nooremas metsas suurem.

Kibe oli wõitlus, küll peal, küll allpool maa pinda; okstel rohelistes kroonides üksteist tuule abil piitsutates, päewa walgest warastes, allpool pinda juured sügawamas ja madalamas mustas mullas, kääneldes üksteiselt maad, niiskust ja rammu rööwides. See wõitlus elu eest ongi tegur, mis ei lase puud kunagi ühesuguseks saada. Et seda soowi läbi wiia metsa kaswamiseks, puud enam vähem ühesuguseks teha, — kõrwaldakse kõik surejad ja kidewad puud. Rõhutud on n'ad ja inimene kiirustab ainult nende surmatundi, et järeljääjatel parem oleks kaswada. Prantsusemaal ja uuemal ajal ka Saksamaal ümber pöördud, on üks metsakaswamise sisteem, kus I klassi puud maha raiutakse, neid kõige suuremaid, teiste kurnajaid, selle sihiga, et II ja III klassi puud paremini kaswaks.

Ühesuguseks niisuguses abiandmisega ei saa puud siiski, aasta paarikümne pärast on jällegi suured walitsejad, wõidetud, surejad ja surmatud, kõik klassid on täielikult leida. Juhumisi, kõrwel kaswawa rõhujate äraraiumise tõttu on wahest III klassi puud üle II klassi puude kaswanud, wõidetutest on wõitjad saanud.

Peame meeles, — see on looduse seadus, — kus on kokkupuutumine elus, seal peab ka wõitlus elu eest olema; mida tihedam kooselajate arv, seda kibedam wõitlus.

Nüüd, kus meie metsa elu natuke tundma õppinud oleme, wõime ka wastata, mis on mets.

Mets on ühiskondliku elu elaw, koos kaswaw puude ühing.

Loomulik metsa kaswamine.

Keskealine mets, aasta nelja kümne ehk wiiekümne wanadune, on harilikult weel wõrdlemisi tihe. Walguse puuduse tõttu ei kaswa metsa all taimi, kuiwanud okad ja lehed katawad mulda, pikkamesi kõdunedes mullale teatud jagu toiduollust tagasi andes, mis juure ja tüve läbi waremalt mullast ülesse lehtisse imbuunud. Ainult siin ja seal on kollakas rohelist sambla katet näha, — läikiwad samblad. — Puud seemendawad juba, kuid seemneid laotawad nemad praegu ilma tõsise mõtteta, naljatates, wõi ehk end päris seemendamisele ette walmistates. Kõik seemned on sunnitud surema, kaswamine metsa all on walguse puudusel wõimata.

Mets lähab wanemaks, elu jõud wanakestes väheneb, haigus kõdundab ja saja aastast üle sammudes hakkawad metsa puud juba tõsise-malt järel tulejate peale mõtlema.

Puud jääwad kord korralt harwemaks, metsa alune hakkab haljendama; peale läikiwa sambla on juba siin ja seal jänese kapsa lehekesi näha; madalamadel kohtadel sõnajalgasi. Noor kuuse eelmets kerkib selle rohelise waiba seest. Neid kuuskesi on mitmes wanaduses, alt kolme aasta wanad pääliskaudse waatamise juures jääwad tihti tähelepanemata, kõige nägusamad kaswamas on 3—5 aastaded kuused, aga ka siin on juba märgata, et kaswamiseks metsa all walgust wäha. Mida wanemaks kaswud saawad, seda rohkem on walguse puudust tunda. Walgus metsa all on äärmiselt, mis mitte otsekohe ülewelt ei tule, waid tihti läbi puude oksade, nõnda nimetatud kõrvalt walgus. Sellepärast ongi kuuse kaswudel, wanametsa all kaswamise tung mitte ülespoole, waid pika, eemal kaugele ulatawate okste läbi rohkem horisontaalne kasw. Need puu kaswud on wihmaraju sarnased, üksikud pikad oksad, latwa pole pea ollagi. Aastane juurdekasw on lõpmata wäike. Kahekümne aastased ja wahest koguni kuuekümne aastased kuuse kaswud metsa all on kõiged 1—1½ arssinad kõrged.

Nendel kohtadel, kus suuremad awaused metsa kroonidest koosseiswal wõlwil sees, tormist ja tuulest ümber tõugatud puude langesi läbi, on noorte puude kaswud jõudsamalt kaswamas, tihedalt kui lina, wärske, kaugele ülesse ulatawate latwadega, priske pungadega. Kõik teise puu kaswud, mis mitte ülemal nimetatud awauste, akende läbi walgust ei saa, on wanade puude poolt õige kurnatud, kes neilt mitte ükski walgust ei wõta, waid ka suwist soojust ja mulla niiskust terwes külluses kätte ei lase saada. Peale selle peawad noored metsa alused kuuse kaswud weel üksteise wahel wõistlemata. Ka mitmet seltsi metsa heinad oma juurtega takistawad nende kaswu. Kõige suuremad kurnajad on siiski wanad puud, just kui halli-

peadega kindralid ülewel ameti pukis, kes ei taha noori ligi lasta tegewale tööle ja kuni surma tunnini teisa alla suruwad, kui mõni kõrwal seisja wanake wängub ruumi jättes, walgust wabastes, siis alles hakkawad kurnatud kaswad toibuma, esimestel aastatel tasa, aeglaselt, kui järele mõteldes, pärast aga täie jõuga pikka sammudega ülespoole, wana puudele jõudsalt aasta aastalt järele sammudes.

Mõnel ehk tuleb arwamine, mis neist wanadest hoida, suurt kasu need enam ei too, juurde ei kaswa, kuna noored kaswada tahawad ja wanad neid ei lase. Maha wanadega, raiume kõik wanad maha. Aga mis siis? Kui noored järsku üsna üksinda jäetud, hakkawad nad põdema, lähewad punaseks, kollaseks, lasewad okkad maha ja warsti wiskawad hinge wälja, just kui hakkaks oma rõhujate wanade järele kurwastama, selle asemel, et rõemu tunda ja leinas langewad ka ise.

Põhjus on see, et terve oma elu aeg warjus kaswawatel puu taimedel koor ja oksad on suure walguse wästu liiga õrnad, ette walmistamata; päike oma kiirtega surmab neid. Teiseks wabas õhu woolus ja suuremas soojuses hakkawad lehed ja okad rohkem wälja aurama. Puukene aurab rohkem wälja, kui juured, mis metsa all kaswawatel puudel wõrdlemisi wäikesed, wett mullast imeda suudawad.

Ruttu uusi juuri juurde kaswatada ei suuda ja ta ongi sunnitud surema. Kõik järsud muudatused elus on lõhkuwad, häwitawad, sest elus on igal pool iga asi terve ümbrusega nii seotud, et ühtel lõhkudes ka teisi tahtmata häwitame.

Kõik peab targu, aega mõõda, järele mõteldes ette wõetud saama. Et metsa all kaswawatest noore puu taimedest asja saada, peab neid aega mõõda wanade kurnamise alt wabastama, aega mõõda andma neile walgust. Loodus põlises metsas wabastab noori taimakesi aega mõõda, aega mõõda neile walgust ja elu andes.

Wana puude läbi löiked põhjamaa põllistes metsades näitawad, et kõik kuused, kuni 30 — 40 aastani rohkelt rõhutatud on olnud. Mänd nii pikka rõhumist wälja ei kannata ja kui ta kord kängu jäänud, siis enam ei parane.

Kaswuringid esimestel aastatel, 10—30 on puu tüwe läbilõikel mikroskoopiliselt wäikesed, siis järsku hakkawad suuremaks minema ja on aastaid, kus puu weerant ja koguni ka pool tolli aastas jämedamaks on kaswanud.

Teatud aastatel, wahest 70, 80 wõi 100 aastaselt jääwad need aastase juurde kaswu ringid jälle vähemaks. Nii on nad mõned head kümnend aastad ja siis kõrges wanaduses jälle uus suurem juurde kasw.

Need läbilõiked, puu eluaegne täielik päewaraamat, näitawad mis aastast mis aastani

puu teistest rõhutud, millal ta ise walitsejaks olles teisa rõhunud. Kuusk võib 200—250 aastani elada. Põhja maadel on kohti, kuskümnete ruut werstade wiisi üle 200 aasta wanusi kuuse metsast on. Mida lääne poole, seda kiiremas tempos lähewad elu protsendid, seda lühem on puu eluiga. Mänd elab kuusest aastast sada kauemaks. Meie maal lastakse metsa kõige rohkem 120 aastani wanaks saada, sest peale selle on aastane juurde kasw liiga wäike, meil läheb arwemaks ja metsa edasi kaswada lasta oleks majandusliselt kahju toow. 200 aastases metsas on puude kogu kantsüldades wäiksem, kui 100 aastases. Mida wanem puu, seda wäetim on ta wastu panema igadele wälja poolt jõududele. Üle saja aasta wanades metsades on lagedaid lappisi — metsa oknaid — noore puude taimedega tihedalt täidetuid õige rōhkelt. Tükati on need lagewad kohad tuulest ümberlūkatud puude kõrwaldamisel tekkinud; tükati mitmesuguste koore sõdikute ja puuseente häwitawa tegewuse tagajärjel. Aasta 50 — 70 järele on mõni neist lagedal kohal kaswajaist noordest wanade puude kõrguseni oma pea pistnud. Kui nüüd kõrwal seisja wanake wajub, on tema täis wõidumees ja hakkab oma nooremaid wendi ja õdesi rõhuma. Loomulikult on põlises metsast puid kõiges wanaduses, muidugi kõige silma paistawamad on teiste rõhujad.

Endiste raiestikude ja lagendikude metsastamine. *)

Talw lõpeb, läheneb kewade ja ühtlasi sellega algawad metsa peremehele mured ja tööd lagendikudel ja metsa raiestikudel metsa uuen-damise suhtes.

Sellele kibedale tööle on tarwis etteawalmistada juba aegsasti ja õigel ajal.

Ilmasõda jättis Eesti Wabariigile määratud metsast tühjad metsapinna lagendikud, mis juba aastat 5 ootawad peremehe hoolitsewat kätt.

Wõtame ligikaudse E. W. metsade all olewa maapinna suuruse 700,000 tiinu, ja iga aastase raiumise alla tulewa pinna 10,000 tiinu, millest 8000 tiinu on okasmets — üleüldse ilma metsata raiestikude peale võib arwata mitte wähem kui 40,000 tiinu. Kui meie aga weel arwesse wõtame, et paljudes kohtades raiuti metsa juba 10 aasta kohta ette ja ilma mingisuguse järjekorrata, — wõiksimme selle arwu weel suurendada kuni 70,000 tiinuni, s. o. 1/10 kõigest metsade all olewast pinnast.

Jätta aga nüüd see määratu suur hulk maapinda tema enese hooleks ja oodata loomulikku metsa uuenemist, — on wäga kahjulik ja peaaegu täiesti lootusetu, sest et sõjaaegsed metsaraiumised wõeti ette ilma mingi etteemita, — terwete kwartaalide kaupa, — ilma et oleks seemne puid kaswama jätetud, sellepärast ei ole ka seemnetel kuhugilt raiestikudele kukkuda.

Seemne aastad Eestis korduwad: mändadel aasta 4—5 järele ja kuuskedel aasta 5—7 järele nii et loomuliku metsauuenemise peale oleks tarwis 5—10 aastat oodata, rääkimata juba neist kordadest, kui raiestikudele okasmetsa asemel lehtmetsa sigineb.

Oodates sarnase loomuliku metsauuenemise peale kaotaks metsa juurdekaswus 5—10 aastat ja see läheks meile wäga kalliks maksma.

Täiskaswanud metsad, wilmastel metsaoksjonidel, andsid ülihäid sissetulekuid, s. o. läksid maksma wäga kõrget hinda, — keskmiselt kuni 100,000 mk. tiinu pealt. See tähendab, et okasmetsa, loomulik uuenemine 100 aastase raiesteemi juures, juurekaswu kaotuse tagajärjel (kuni 1000 mk. aastas) läheks meile 5000—10,000 mk. tiinu pealt maksma, see on kallimaks, kui kõige kallim metsa kultuur, mis, kui ennesõjaaegseid andmeid ja praegust marga kurssi arwesse wõtta, tuleks umbkaudu ainult 2000 marka tiinu peale.

Et hoida weel suurema kahju eest metsa-asjanduses, oleks tarwis tihedat tööd wäljaminekuid 140 miljoni mk. 70,000 tiinu metsa kultuura tööde peale.

Kui meie wõtame keskmise metstkonna suuruse 10,000 tiinu ja ilma metsata pinna suuruse 1000 tiinu igas metstkonnas, meie näeme, et see töö ühe kewade jooksul nii rahalistel kui majanduslistel põhjustel wõimata on ära teha, sellepärast tuleks teda jagada wähemast 2—3 aasta peale.

Selle suure majanduslise puuduse kohta meie metsades aga silmad kinni pigistada ja endiselt jätkata metsahäwitawat raiumist — oleks riikline kuritöö. Siin ei saa ennast õigeks mõista sellega, et suurel Wenemaal, kuni sunduslikude kultuuri tööde hakatuseni, s. o. 1900 aastani, okasmetsa raiumist toimetati niisama ilma metsa kultuuri töödeta, kasutades ainult loomulist metsa uuenemise wiisi, sellepärast, et seal raiestikudele metsa uuendamiseks wõeti tarwitusele abinõud juba raiesteemis eneses: 1) lankide ülewiiruline liitmene määratud arwu aastate järele, (5—10 aastat, ülewiiruline, kulissiline raie); 2) lankide mitte liig suur laius, mitte üle 25—30 sülla; 3) seemne puude kaswama jätmine, 30—50 puud tiinu peale; 4) lankide puhastamine roisust peale raiumise lõppu; 5) maapinna kobedaks tegemine seemne aastate eel j. n. e.

*) Toimetuse märkus: Käsitliti on toimetuses wenekeelest wabalt tõlgitud ja võib olla, et kõik laused ei ole autori mõttega sõnasõnaliselt kokkukõlas.

Midagi sellesarnast ei ole aga 5 sõjaaasta jooksul tehtud, nii et üleswõetud küsimus jääb õhtewiisi terawaks, mitte ainult Eesti- ja Wene-maal, waid kõikides sõja läbi kannatada saanud riikides.

Sellepärast on hädasti tarwis, et vähemalt 50 miljoni mk. saaks nüüd kohe metsakultuuri tööde peale määratud ja wiibimata töödega alustust tehtud, milledest muu seas üheks tähtsamaks tuleb lugeda seemnete korjamine ja selleks oleks aeg praegu väga kohane.

Tähtsamateks puu seltsideks Eesti metsades tuleb lugeda mända ja kuuske. Nende puu seltside walminenud seemned, nagu teada, on praegu alles puude otsas käbides. Käbid awanewad ja seemned lendawad laiali alles talwe lõpul, sellepärast on tarwis saata metsawahtsidsid ja palgatud töölisi (naisi ja lapsi) talwiste metsaraiete kohtadele, raiutud puudelt käbisid korjama ja peale selle wälja kuulutada okaspuu seemnete naela hind.

Tähendan siin mõningad tarwilikud andmed: 1 tsetwerik (kantjalg) männi käbisid (umbes 1500 tükki) annab umbes pool naela seemneid (ühes naelas 63,000 seemet); 1 tsetwerik kuuse käbisid (umbes 150 tükki) annab $\frac{3}{4}$ n. seemneid (ühes naelas 60,000 seemet). Männi seemnete idanemise protsent 80—90%, kuuse — 70—80%.

Taimedest metsa istutamine on palju odawam kui külw raiestikudele, sellepärast, et nõuab palju vähem seemet.

Kui wõtta 1 tiinu raiestiku peale istutamiseks 10,000 taime, siis selle arwu saamiseks oleks tarwis ainult $\frac{1}{4}$ naela seemet külwata taime lawale (peenartele).

Ühe tiinulise langi peale külwamiseks oleks aga tarwis 12 naela männi ehk 16 naela kuuse seemneid.

Kulgi reaskülwi ($1\frac{1}{2}$ —2 ars. tagant) juures seda arwu wõiks vähendada 5—8 naelani tiinu peale, siiski nõuaks otsekohe raiestikudele külwamine 20—30 korda rohkem seemneid, kui taimedest istutamine.

Kui arwata igas metskonnas 1921 a. okaspuu külwi alla minewat pinda 300 tiinu, siis selle istutamiseks tarwis minewate taimede saamiseks oleks tarwis korjata ainult 80 naela ehk 2 puuda seemneid, aga külwiks läheks tarwis vähemalt 2500 naela, selle eest külwada wõiks kohe 1921 a. kewadel, aga istutada alles 1922 aastal. Peale selle annab külw alati paremaid tagajärgi kui istutamine, mis iseäralist hoolsust, etteawastust ja tööliste oskust nõuab.

Praeguse aja esimeseks mureks peaks muidugi olema taime aedade korraldamine ja täiskülwamine, siis alles wõiks üle jäänud seemned otsekohe raiestikudele külwata.

Eri külwatusruumide puudusel wõib korjatud käbid kas saunades ehk rehetubades kül-

watada, kuid peab järel waatama, et liig kõrge soojus (üle 35°) seemnete idanemise wõimet ära ei rikuks.

Peale männi ja kuuse wõiks ka praegu korjata musta lepa seemneid, mille urwad ka weel mitte lahti läinud ei ole. Ühes naelas on 257,000 seemet, nii ei läheks neid ühe metskonna peale kuigi palju.

Juhin tähelepaneku mõningate Eesti metsade iseäralduste peale, mis nõuawae iseäraliku tähelepanekut eelseiswate metsa kultuura tööde juures.

Suurem jagu Eesti metsadest on kuuse mets wähese lehtpuude ja männi seguga, ja sellepärast, iseäranis madalamatel kohtadel, saab tuultest murud ehk ümberkallutud. Selle ärahoidmiseks oleks soowitaw, kõrgematel kuusemetsa raiestikudel ainult mända külida, et tõsta tuultele wastupidawust ja tulewaste puiestikkude wäärtust; kuusk aga külwab ennast aja järele ise ja hakkab loomulikult oma endisel kohal uuenema, kuna kuuse kultuura paljastel kohtadel harwa kordamine on.

Arwamine, et mänd armastab ainult liiwast maad, tuleb wananenud eelarwamiseks lugeda: oma nõudmistes on ta nii tagasihoidlik, et lepib ka liiwase ja kõrge waesema lahja maaga, — kuid siiski paremini kaswab wiljakandwal sawisegasel maal; antagu aga temale juba hakatuses tarwiline tihedus (mitte vähem 10,000 tükki tiinu peal), sellega kaasa aidatas wõitluses umbrohu ja teiste puu seltside wastu.

Madalamatel kuusemetsa raiemaadel, mis wahest juba 5 aastase haawa, kase ja lepa wõsaga kaetud, wõiks iga kolme arsina tagant läbi raiutud ridades istutada kuuskesid, wähese tammede ja saarte lisandusega.

Wiimased seltsid tingimata tarwitada segipuudeks ka niisketil lepa raiestikudel, vähemast 200—300 tükki tiinu peale.

Kuuse metsa raiestikudel, niisketes kohtades, lubjase aluspõhjaga maa peal on kasulik seguks Siberi okaslehte tarwitada.

Tamm ja saar wiljakandwat madalikudel ja seguks kuusele ja lepale lepiwad väga hästi Eesti kliimaga, nagu paljudes kohtades Harju- ja Wiru-maakondades seda tähele pannud olen. Tulewikus, kui wõimalik, tuleks ka hoolitseda pärna ja wahtra segu suurendamise eest kuuske istutamise juures. Ülepea tuleb meil rohkem tähelepanu pöörata looduse enese ja tema õpetikkide peale ja vähem uskuda sabloonilisi juhatusi ja operaamatute teooriat. Eesti metsad üleüldse on põhjamaa metsade laadilised ja oma kokkuseades waesed. Walitsewad siin peasjalt ainult 5 seltsi: kuusk, mänd, must-lepp, kask ja haab. Nende 5 tõuga peame peasjalt sissetoomise kõrwale jätma, kui nende kasutamise wõimalus ei ole endiste katsetega küllalt tõen-

datud. Kõik „uhkuseasjad“ tarwis kõrwale jätta parema päewade tulekuni ja kasutada ainult seda, mis hädasti tarwilik, lihtne ja odaw.

Tartus, 20 jaan. 1921 a.

Ed. Schabak,
Metsakorralduse Inspektor.

Meie metsa haruldus.

V. Vallner.

Üheks meie metsa ja looduse harulduseks tuleb tingimata lugeda Hiiumaal Öinigo ranna metsas kaswaw „Taxus baccata“, see eraldus okaspuude perest, mis ka kännust wõsana kaswab.

Hiisaarel tuntakse teda jugapuu nime all. Peale Poola, Leedu, Krimmi ja Kau-

kaasia mägede leidub „Taxus baccata“ ka Läänemere kallastel, lõunapool Riia lahte. Meil Eestis aga — peale Hiiumaa Öinigo ranna, kus ta rohkemal arwul pöösana wana metsa all kaswab — leiduda teda ka weel Saaremaal Kihelkonna ümbruses. Kodumaa looduse tundma õppimiseks oleks wäga huwitaw ja soowitaw, kui metsaülemad, iseäranis saarte ja ranna ääretes metsades, järele waataksid, kas ei leiduks weel kusagil „Taxus baccata“ peale eelpool nimetatud kohtade ja sellest teadustaksid „Eesti Metsa“ weergudel.

Ühtlasi tuleks ka teda tema praegustes asukohtades kaitseta ja häwinemise eest hoida, kui looduse haruldust.

Metsatööstus.

Puuturu seisukord wäljamaal.

Puuturu seisukord Inglismaal, nagu ajalehed kirjutawad, on praegusel ajal kaunis elawuseta. Waremalt olid sell ajal suured operatsioonide hooajad, praegusel ajal hoiawad aga kõik suuremad ärimehed endid sellest tagasi, et midagi suuremat ette wõtta.

Paljud ärid lõpetawad tegewust hindade langemist ettenähes.

Isegi mõista ei wõi sarnane nähtus õige kaua kesta; väheneb kaup, saab ka nõudmine selle järele tõusma.

Laudade ja latide hinnad Rootsimaal on wõrdlemisi kõrged, kuid küsitaw on, kui kaua jõuawad nad omi kõrgeid hinda alal hoida, on nõudjaid vähem, kui pakujaid, siis hinnad loomulikult saawad langema. Weidi madalamad on Soomes hinnad ja alanewad weelgi päew päewalt,

sest et nõudmine sularaha järele alata tõuseb.

Pea waikne on ka kuusepuu turg; ladudes seisawad suured tagawarad ja suuremad tarwitajad on tellimistega ettewaatlikud, kuid loodetakse seisukorra paranemist.

Puudust tuntakse eri sortimentidest, sest et neid vähem sisse toodakse, nõudmine on nende järele wõrdlemisi suurem.

Üleüldse on Londoni puuturg heasti warustud, kuid suurem jagu sellest on Baltimaa wilets kaup.

Metsa wäliskauplejatele soowitame puumaterjaali wäljatöötamist hoolsamini korraldada, muidu laastatakse meie metsad ära, ilma, et selle eest täit wäärtust saadakse.

Seda asja peaksid meie paremad metsa ärid ühiselt läbi arutama, et meie maa sissetulekut metsa wäljawaest suurendada.

K. L.

Metsa ja jahi eriteadlased toetage „Eesti Metsa“ kaastöoga.

Üus puumasse vormel.

Tahan austud lugejaid tutvustada oma lihtsa vormeliga, millega nii kaswawa puu kui palgi masset kubikjalgades kergesti peast wäljarwata wõib. Nimetatud vormeli resultat on umbkaudne, kuid wastab täiesti tegeliku elu nõuetele niisugustel kordadel, kui meil masse tabelid käepärast ei ole.

$$M = R'^2 \cdot \frac{H'}{100}$$

M on masse, R' kaswawa puu $\frac{1}{2}$ jämedust (radius) rinnakõrguselt tollides; H' puu pikkus jalgades.

$$\text{Näituseks, } R' = \frac{15}{2} = 7,5'' \text{ ja } H' = 80'$$

$$M = 7,5 \times 7,5 \times \frac{80}{100} \text{ ehk } 7 \times 8 \times 0,8 = 44,8$$

Ümargusest 45 kub. jalga.

Matematiliselt on see vormel õige, kui puu vormi suurus on 0,46 nagu järgneb

$$M = \pi \cdot f \cdot R'^2 H' = \frac{3,14 \cdot 0,46}{144} \cdot R'^2 \times H' = \frac{1,44 \cdot R'^2}{144} \cdot H' = R'^2 \frac{H'}{100}$$

Tahetakse palgi makset wäljawata, siis tuleks järgmise vormeli järele teha:

$$M = R'^2 \times \frac{2l'}{100} + 10\%$$

R' radius palgi keskelt tollides, l' pikkus jalgades.

$$\text{Näituseks: } r = 5''; l = 20'$$

$$M = 5 \times 5 \times \frac{2 \cdot 20}{100} + 10\% = 25 \times 0,4 + 10\% = 10 + 1 = 11 \text{ kub. jalga.}$$

Jäen lootma, et nimetatud vormel mitmelgi saab kergitust tegema ja selle tõttu olen julgenud teda awaldada.

Alfr. Auksmann.

Jahiasjandus.

Jahi aasta Inglismaal.

Jahipidamise kombed ja aeg on Inglismaal mitmest küljest teistsugused kui meil. Mõned niisugused jahipidamise wiisid, mis meil seaduslikul teel lubatud, on seal kowaste keelatud; näituseks on keelatud rebast püssiga lasta, kihwtitada ja noori poegi wälja kaewata ja surmata. Rebase peale peetakse ainult ratsa hobusega tagaajades jahti (parforce). Nõndasama on teised kombed seal jälle meiega wõrreldes päris uued, mis meil sugugi ei tarwitata: näituseks põldpüü- ja tetrede etteajamine (oobrasa) ja saarma peale jahipidamine selleks wäljaõpetatud saarma koertega. Ka läheb Inglismaa jahikalender meie omast palju lahku. Üleüldine jahipidamine hakab Inglismaal 12 augustil. Mõnes krahwkonnas lubatakse ka juba 1 augustist weelindude peale jahti pidada, mis aga kohalise tähtsusega on. 12 august on suur rahwuslik püha, millal pangad ja kauplused kinni on, sest igaüks, kes wähegi omale lubada wõib, läheb jahile; sellega hakkab Inglismaal nõnda nimetatud suur jahi ajajärk (grouse season)

peale. Augusti kuu jooksul peetakse jahti peajasjalikult partide ja teiste wesilindude peale. Enne augusti kuud ei lasta seal mitte partisi, mis wäga otstarbekohane on, sest siis lendawad juba kõik noored ja ei ole neid nii kerge kätte saada; sellel tagajärjel on tähelepanud, et Inglismaal mõned padri seltsid, mis enne ei olnud, nüüd seal pesitama hakawad. Webruari kuul ei lasta enam partisi, sest siis hakab nende paaritamine ja kui neid sel ajal tülitakse, siis lendawad n'ad teisel pesitama. Seda meil eeskujuks wõttes, oleks soowitaw, meil kewadene wesilindude jaht ära keelda. 28 augustil hakab jaht tetrede peale. Septembri kuu jooksul peetakse linnukoeraga jahti. Oktobri kuul peetakse põldpüüde peale ajamise jahti; niisugune pidamise wiis on meil tundmata, küttid pannakse teatud kohtatele wõimalikult peidetult üles ja nendele aetakse linnud peale. Muidugi mõista wõib seda seal teha, kus püisid wõi tetresid palju ja õpetatud ajajad on. Fasani jaht hakab ametlikult 1 oktoobril peale, seda peetakse aga hariplikult siis, kui maa külmetanud, lehed

Jahikalender.

Metsade Peawalitsuse teadaande järele on kuni uue jahiseaduse väljaandmiseni allpool olev jahi tabel Eesti Waabariigis maksew.

(Riigi Teataja, 26 juulil 1920 a., Nr. 101/102).

Loomade nimed	Jaauuar	Weebuar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktober	November	Detsember
Emapöder, emahirw, (mets- kits) ja nende wasikad	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Isapöder	13	◆	◆	◆	◆	◆	◆	28				
Metsikk (isahirw)	◆	◆	◆	◆	◆	13					13	◆
Samõtus ja isatõder					28	◆	28					
Waldsnepid						13	28					
Aned ja lulged					13	◆	12					
Isapardid						13	12					
Emapardid, topelsnepid, muda- snepid ja telseel õlemal tähenda- mata jäänud anepid ja weelinnud			13	◆	◆	◆	12					
Põldpüüd	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	28				13
Jänõsed ja fasanid		13	◆	◆	◆	◆	◆	◆	13			
Ematõdred, emamõtused, laa- nepüüd ja sookanad			13	◆	◆	◆	28					
Kõik tõsed eespoolnimetama- ta jäänud jahiloomad			13	◆	◆	◆	12					
Rõõwlinde ja rõõwlooma wõib kogu aasta tappa												

□ Lubatud aeg jahil käia. ◆ Keelatud aeg, looma hoiu- kaitse- aeg.

Märkus I: Riigi metsades on igasugune jahi pidamine ainult metsaõlemate poolt wäljaantud jahi pileтите põhjal lubatud.

Märkus II: Nihästi metsaõtematelt jahi pileti saamiseks, kui ka oma ehk renditud era maal el jahipidamiseks on tarwis Maakoona walitsuselt jahi luba wõtta.

puudest langenud ja mets rohkem läbi-
paistewam on, ühes sellega lastakse ka
jäneseid. Detsembri kuuga lõpeb suur jahid
ajajärk ja peetakse veel üksikult fasanide
ja põldpüüde peale koeraga jahti jaanuari

kuu läbi. Sellega lõpeb jähi aeg Inglis-
maal. Kewadised jahid nepide, tetrede ja
mõttuste mängu peal ei tunta Inglismaal.
Kitsejahti võivad endile lubada ainult mõ-
ned üksikud rikamad. G. W.

Mitmesugused teated ja kroonika.

Metsade walitsemise arenemine.

Chr. Leilop,

1.

Wene walitsusel oli Tallinna kubermangus
ja Põhja-Liivimaal ühtekokku 11 riigimetsaüle-
mat. Neist oli 5 Pärnu maal, 2 Tartu maal, 1
Wõru maal, 1 Wiljandi maal, 1 Tallinna maal
ja 1 Saaremaal.

Saksa okupatsiooni walitsuse aeg oli suu-
rem jagu neist kaheks jagatud, aluseks wõttes
Saksamaa metskondade wäikseid wormisi. Oku-
patsiooni wõimude lahkumisel, lahkusid selle-
aegsed metsawalitsuse keskasutused omaga raha
ja raamatuid ühes wõttes. Osa metskonna amet-
nikka, kes juba wene walitsuse ajast palgale
olid jäänud, jäid oma kohtade peale, osa lah-
kus ühes sakslastega. Metskonnad suurendati
jälle endiste weneaegsete piirideni ja selle tõttu
sai wäiksema arvu ametnikkudega läbi.

Ligi poolteise kuu jooksul: nowembri wii-
maste päewadest kuni jaanuari keskpaigani ta-
litasid kohalikud metsaülemad enam vähem
oma pead, ilma et keskwalitsuselt kindlaid juht-
nõore oleks saanud.

Ka oli sell silmäpilgul lgi üks kolmandik
Eestist peale tungiwa waenlase poolt okupeeri-
tud ja Lõuna-Eestimaaga kindlat posti ühendust
ei olnud.

Pärnumaa, kus selleaegsed riigi metsad
suuremalt osalt koondatud, oli pea täieste waen-
lasest waba.

Siin, endise Wene aegse metsa rewidendi
hra Auni korraldusel, sai maakonna piirides
asuwatele metsaülematele ühised kawad, juht-
nõõrid ja taksid antud, nõnda, et kõige kibeda-
mal metsa tööde hooajal tööde seisakut ette
ei tulnud.

Põllutööministeeriumi juures elule kutsu-
tud Metsaosakond, hra Zimmermanni juhatusel,
esialgu moodustas ainult okupatsiooni wõimu-
delt Tallinna raioonis ülewõetud Tallinna Forst-
Inspeksiooni ja selle tegewus Lõuna-Eestisse kuni
jaanuari kuu keskpaewadeni weel ei ulatanud.

Jaanuari kuu keskpaikus, h-ra Kitsing'i
kohale ilmunisel hakkas juba keskwalitsus töö-
tama, Põllutöö - Ministeeriumi Metsaosakonna
nime all, korraldusi üle terve Eesti tehes. Esi-
meseks ülesandeks oli teateid koguda riigi pii-

rides asuwate riigi metsade ja nendega ühen-
duses olewate rabade ja kõlbmata maade kohta.
Ühtlasi sai teateid nõutud endiste lepingute üle,
mis alles täitmata ja lepingute järele saamata
summade üle, walmisraitud puude üle ja
muude riigi waranduste üle metsa piirides. Jä-
relpärimisel saadud andmete põhjal oli sell ajal
riigi metsasi:

Pärnumaa:		Wiljandi maal:	
Kilingi metsk.	11449 tiinu, kõlbm. maad	5208 tiinu, metsaül.	Aun.
Kariste	8771	2705	Kaschin.
Laiksaare	9198	5000	Leilop.
Orajõe	13650	2046	"
Wõlla-Tori	5055	17318	Mathiesen.
Wastemõisa metsk.	12841 tiinu, kõlbm. maad	13713 tiinu, metsaül.	Schulbach.
Tartumaa:			
Wõtkwere metsk.	6069 tiinu, kõlbm. maad	419 tiinu, metsaül.	Vallner.
Awinurme	9085	647	Pawars.
Saaremaa:			
Saaremaa metsk.	9337 tiinu, kõlbm. maad	980 tiinu, metsaül.	Ermus.
Harjumaa:			
Tallinna üh. Wormsi m. k. metsa	1000 tiinu, kõlbm. maad	—	tiinu, metsaül. Ermus.
Wõrumaa:			
Wõru metsk.	6497 tiinu, kõlbm. maad	—	tiinu, metsaül. Auksman.

Järgmine tähtsam korraldus oli tarvilikud saarnatu- ja plankide wormid väljatöötada ja müügi kord ja vastaw taksi jaotus sisse säada, missuguste töödega alles weebruari kuu wiimaste päewade sees lõpule jõuti. Kõige kallimad selleaegsed taksi hinnad olid kase küttepuudel 120 marka kantsüid.

Küttepuude kriisist ette nähes, tegi Metsaosa-kond metsaülematele juba alguses kohe ettepaneku võimalikult suuremal määral riigi kulul küttematerjaali valmistada, niisama ka eksport materjaalid, välis waluuta muresemise mõttes. Kuid terve kewade ja suwe jooksul, tööliste puuduse tõttu, jäid need tööd suuremalt jaolt tegemata.

Juba aprilli kuul, nii pea kui Asutaw Kogu kokku tuli, kerkis küsimus kõikide rüütlimõisate riigistamise üle päewakorrale. Et selle, kui ka teiste metsawalitsemise küsimuste üle arupidada, said kõik selleaegsed E. Wabariigi metsaülemad ühiseks nõupidamiseks Tallinna kokku kutsutud. See ajaloolik esimene Eesti soost metsaülemate koosolek oli 11—13 mail 1919 a.

Metsa riigistamise asjas mõtteawaldamisel leidis suurem osa tarwiliku olewat kohe eeltöödega peale hakata: maakonnad metskondadeks ära jagada, teateid koguda, missugused mõisate metsad ühte maakonda kokku liita, kui suured need metskonnad, kus ja missugused metsaametnikud juba olemas, keda neist on soovitatav metskondade ülemateks määrata, kui suured on kasutused neis metsades, kui suured on walmis materjaalide tagawarad, kas on üle normi kesutusid olnud. Walitsemise järjekord sai ettenähtud: Põllutöömινistereiumile alluw Metsade Peawalitsus, kelle Täheimateks wolinikudeks ja esitajateks igas maakonnas maakonna metsaülem, endise Wene aegse metsa rewidendi õigustega. Igas maakonnas oli umbes 10 metskonda ettenähtud, kus eesotsas metskonna metsaülem ühe ehk kahe abiga.

Maakonna messaülema kandidatuurile õlesseadmisel selgus, et metsateadlasi Eestis õieti wähe ja nähti ette, et on tarwis metsa kooli awada ehk metsa kursusi toime panna.

Kohe peale koosoleku hakkas era metsade kohta teateid korjamine peale. Osa teateid sai mõisa walitsejate, omanikude ja endiste metsaülemate kaudu sisse nõutud, teine osa wallawalitsuste kaudu.

Kõikide kogutud teadete peale tuli siiski kaunis umbusklikult waadata, nõnda et metsa riigistamise puhul aluseks wõetud said kadastri raamatutest saadud teated ja 1916 a. Wene statistika andmed mille järele oli metsasi

Harjumaal 67,000 tiinu	Läänemaal 51,000 tiinu
Järwamaal 38,000 "	Wirumaal 161,000 "
Saaremaal 12,000 "	Pärnumaal 111,000 "
Wiljandim. 62,000 "	Tartumaal 122,000 "
Wõrumaal 78,000 "	K o k k u 702,000 tiinu

Pärasiste taetede järele on weel rohkeid: Wiljandimaal—13,000 tiinu, Saaremaal—4000 tiinu ja Wõrumaal 2000 tiinu. Selle erwu juure tuleb Petseri, Walga ja Narooa taguse maade metsad arwata s. o. umbes 18,000 tiinu.

Osa nendest, nagu linnade, seitside j. n. e. metsad on: riigistamata jäänud, kuid riigistatud sai siiski ühes endistega kokku umbes 720,000 t.

Selle walitsemiseks sai ette nähtud 87 metsaülemat, nõnda sama palju abi metsaülemaid, 250 metsnikku ja üle 2000 metsawahti.

Et kiirel korral osagi ettenähtud metsaülematest riigi teenistuse jaoks ette valmistada, said 6 nädalalised metsakursused Wõlla ja Kilingi metskondades hrade Mathiseni ja Auni juhatusel toime pandud. Kursustele pidi 30 isiku ümber ilmuma, tuli aga kõigest 9 isikut, sest suurem osa ei saanud õigeks ajaks sõjawäe teenistusest wabaks.

1919 a. 1. juulist, peale ette tulnud suurte wäärnähtuste hoole kande alla wõetud mõisa metsa kasutamises sai Metsade Peawalitsuse nõudmisel hoolekande metsade jaoks era met-saraamatupidamine sisseseatud ja hoolekandjad metsaülemad ametisse pandud. Weiksemates mõisates jäid metsad siiski endisel wiisil hoolekandja walitseja korraldada.

Metsatööstuse tõstmiseks nendes metsades sai mitmes pool riigikassast wõla näol wäljaminekuid tehtud palgakadeks ametnikudele, töölistele ja praakeritele. Et metsaülemal siin õlatasa kaks käsuandjat asutust oli: Metsawalitsus oma ette kirjutustega ja hoolekandja rendi lepingu põhjal lubatud kasutuste nõudmisega ja et suurem osa neid metsaülemaid riigi teenistuses alles täieste wilumata õlid, siis ei edenenu see metsatööstuse asi hoolekande mõisates ka mitte kõige paremini, kuid metsad jäid enam vähem terweks.

Kõige suuremat raskust sünnitas piiramata kütte puude valmistamiseks metsa kättenäitamisenoõudmised küll kütte komitee, küll sõjawäe ja muude riigi asutuste poolt.

Ühelt poolt kaebati alatasa, et Metsade Peawalitsus liiga wähe kätte annab, teiselt poolt nurin, et metsad lubatakse liiga ära laastata. Nende kaebtuste ja nurisemiste põhjusel on arutu hulk järelepärimisi ja komisjonide ja eriteadlaste sõitusi juurdluse otstarbeks kohtade peale ette wõetud ja kui tööle auu anda, peab tunnistama, et raudtee äärsed metsad juba kannatada on saanud.

Ette nähes, et sarnane ülenormi metsa kütte puudeks maharaiumine, mis juba 1916 a. peale algas, kaua aastaid enam kesta ei wõi, tegi Metsade Peawalitsus otsuseks: võimalikult kõrgelt küttepuud hinnata, kannude, turba ja hode hinda võimalikult madalal hoides, et seega nende wiimaste produktide kasutamine suureneks ja wäärtuslik mets alale jääks. Metsakor-

raiduse tööde asjus ei saadud 1919 a. midagi era teha, sest selleks puudus siis igasugune tehniline jõud täiesti, küll on aga metsade wallitsemise ajal palju algatust näidatud: Sakslaste lahkumise ajal puudusid riigikorra tundjad ametnikud pea täieste, metsa kasutamine sündis ilma mingi eelarveta ja korrata, (kõigewähemalt era metsades) aasta lõpul olid aga juba kõik maakonna metsaülema kohad wastawa isikutega täidetud, ametis kokku umbes 70 metsaülemat

ja abimetsaülemat (riigi metsad ja juurde arwatud hoolekande mõisad).

Mets sai alal hoitud, kaswawa metsa ja walmisrajutud materjalide müügi wiis arenes iga päewaga ja andis lootust, et põlewa kiwi ja turba kütteks tarwidusele wõtmisega mele lõpude lõpuks sellest anormal ülemäärasest kütte puudeks metsa laastamisest wabaks saame.

(Järgneb.)

Toimetuse poolt.

Okkupatsioonide wõimude lahkumise järele kohe hakkasiwad Eesti metsamehed üksteist otsima ja Eesti keelele metsaasjandusse teed rajama. Tasakesti ja nagu pool kartlikult hakkas endine weneaegne Balli metsateadlaste ühing ennast ümber eestistama. Kohe leiti tungiwat wadjadust eestikeelse metsa kirjanduse järele. Kogu aeg mõlkus nii mõnelgi mõttes palaw soow, oma Eesti ajalehes metsa ja jahi üle kirjeldusi ja westelugusi awaldada ja teiste omi lugeda, kuid kaua pidi see ainult unistuseks jääma, — ei ole ju metsamehed suured luuletajad ehk ajakirjanikud. Siiski otsustas Eesti metsateenijate kutseühisuse keskjuhatus, paljudest meie parematest metsategelastest ennast julgustades, nende kaastöö peale lootust pannes, iga kuu üht nummert ajakirja „Eesti Mets“ wälja andma hakata. „Eesti

Metsa“ esimene nummer on Teie käes ja toimetus loodab, et Teie oma parema tahtejõu selleks pühendate, et see kuukiri kaua aastaid püsiks, nädalaleheks ümbermuutuks, palju lugejaid leiaks ja alati rikkaliku ja tuumaka sisuga oleks. „Eesti Mets“ ei taha mingisuguseid poliitilisi ülalatusi käsitada, tahab olla wäljaspool klassiwoitlust ja ainult erapooletule oma erialale truuks jääda. Oma kuju ja sisu saab ta selle järele paenutama, kuidas lugejad ja meie metsategelased selleks rohkem ühelaadilist soowi awaldawad, selle pärast palub toimetus alati erapooletuid arwustusi ka toimetuse enese ja lehekokkuseade kohta saata. Kõige raskemalt paneb toimetus asja enese nimel kõikidele lugejatele, metsateadlastele, praktikeridele, ärimeestele ja jahisõpradele südame peale: **lootage meie „Eesti Metsa“ kaastööga ja tellimistega.**

Kirja kast.

V. Vallner. Lehes. Palume weel saata.

M. Ü. Küsimise peale, kas Ajut. Juh. § 16, p. 2 järele ka metsa harwendamisel tulewad puud ära märkida, seletab toimetus, et metsa majanduslist seisukohast waadates ei ole wahe kasutustel, kuni 40 a. wanaduseni tembeldamist ja nummerdamist tarwis, s. o. puhastuse juures, kuni 20. a. ja harwendamistel 21 — 40 a. metsades, kuid juhtel, kui metsaametnik

ise ei saa raiumise juures olla, peawad wäljaraiutawad puud wilunud metsawahi ehk metsniku poolt millegiga äramärgitud saama, seda mitte ainult tööliste hooleks jättes; läbiraiumistel 41—80 a. wanadustes metsades (okasmets) nõutakse, et puud Ajut. Juh. § 16, p. 2 järele saaksid äramärgitud. Wiimase wanaduse klassi puestikudes ei ole wahekasutused (läbiraiumine) mitte lubatawad ja kui erakorralistel juhtumistel mõned puud sealt raiumisele tulewad, siis peawad need tingimata tembeldatud ja nummerdatud saama.

Chr. L.

Wäljaandja: Eesti metsateenijate kutseühisus.

Wastutaw toimetaja Chr. Leilop.

KODUMAA

Männi Seemneid

ja käbisi ostavad kõik riigi metsaülemad.

Seemnete peale suuremal määdul pakkumised
tulevad Metsade Peawalitsusele saata.

Hind idanemise protsendile vastavalt kokkuleppe järele

Metsade Peawalitsus.

CARL KIRSCH

Tallinnas, Waksali puiesteel, Nr. 14.

Igasuguste metsa materjaalide
ja põletispuude suurel viisil

Ülesostmine ja müümine.

Alati saadaval kõiksugused ehitusmaterjaalid,
põletispuud j. n. e.

Eksport

Import

A./s. **SILVA**

Tallinn,
Merepuiesteel, 17.

Telef. 9-29.
13-80.

Telegr. adr.: „Silva Tallinn“.

Tallinn, Wiru t., 4. Tel. 739 ja 823
Aktsia Selts „Atlanta“

Metsatööstus: Siseturu ja Eksporti nõud-
miste täitmine; metsade ja palkide ostmine.

Müüa: laudu, põletispuid, kiwisüsa

Oma lauawabrik ja puuhoov

Tallinn, Telliskivi t. 35. Tel. 12-89.

KASEPÄRKE OSTAB

Aktsia Selts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

ka wäiksemates partiides franko
Laia- ja Kitsarööpalise raudtee jaam.

Pikkus $8\frac{1}{4}$ jalga, jämedus 8 tollist ülespoole, terwed, sirged ehk wähese ühepoolse kõwerusega. Oksad ainult terwed ja mitte üle 2 tooli lubatud. Punane **KÕWA** süda lubatud pakkude juures kuni 10 tollini — 3 tolli läbimõeduga, pakkude juures 11 — 12 tollini — 4 tolline, jämedamate juures — 5 tolline.

Järempärimistega pöörata aktsia selts **A. M. Luther'i** kontori, Tallinnas, Suur Pärnu maantee, Nr. 27, ehk järgmiste esitajate poole:

K. Wahl — Lauri üle Käru.

E. v. Veh — Tõrwaaugu üle Wõhma.

A. Dietenberg — Tartu, Karlowa tän. 27.

W. Klesmann — Wäggewa.

O. Lemm — Tuddo üle Jakobi.

R. Koch — Kahkowo üle Röpina.

Kaubamaja

JAKOB PÄRTSEL

Tallinnas, W. Karja uul., Nr. 1.

Kõnetraat 3-76, wabrikus 6-17.

Ostame metsa kännu peal ja walmis metsamaterjaali ekspordiks.

Muretseme igasuguseid metsatööriistu ja masinaid wäljamaalt, niisama ka kitsaroopalise raudtee materjali, masinaid ja wagunisi.

Tellimise peale muretseme wäljamaalt: suhkurt, nisujahu, rukid, riisi, soola, tukad, heeringaid j. n. e.

Kattuse papi müüme oma wabriku ladust Tallinnas tsellulosest ja kaltsupapist.

Kattuse tōrwa.

Wõtame wäljamaale igasugu kaupade müüki oma peale.

Oma agentid igas ilma jaos ja tähtsamates riikides.

LAEWAD – wõtame oma laewadel puudewedu kodumaarandadel wastutusega weo aja kohta.